

54. gr.

57

29. marz

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Ákvæði laganna um störf saksóknara ríkisins koma til framkvæmdar 1. júlí 1961.

Lögmæti aðgerða, sem fram hafa farið fyrir þann tíma, skal meta eftir eldri lögum, en aðgerðir, sem síðar fara fram, hlíta ákvæðum þessara laga.

Dómsmálaráðuneytið og utanríkisráðuneytið afhenda saksóknara ríkisins þau skjöl opinberra mála, sem þar eru og embætti hans varða.

55. gr.

Þegar lög þessi hafa öðlzt gildi, skal fella meginmál 1.—53. gr. þeirra inn í lög nr. 27/1951, um meðferð opinberra mála, og gefa þau út svo breytt.

Gjört að Bessastöðum, 29. marz 1961.

Ásgeir Ásgeirsson.

(L. S.)

Bjarni Benediktsson.

SVEITARSTJÓRNARLÖG

58

29. marz

FORSETI ÍSLANDS

gjörir kunnugt: Alþingi hefur fallið á lög þessi og ég staðfest þau með samþykki mínu:

I. KAFLI

Almenn ákvæði.

A. Sveitarstjórnarumdæmi.

1. gr.

Ríkið skiptist í sveitarfélög, sem ráða sjálf málefnum sínum, undir yfirstjórn ríkisstjórnarinnar (félagsmálaráðuneytisins), samkvæmt því sem lög ákveða.

Eigi skal neinu máli, sem varðar sérstaklega hagsmuni sveitarfélags, til lykta ráðið án umsagnar sveitarstjórnarinnar.

2. gr.

Með sveitarfélögum er í lögum þessum átt við hreppa og kaupstaði.

Staðarmörk sveitarfélaga skulu vera hin sömu og nú eru, en ráðuneytið getur breytt þeim, samkvæmt því, sem fyrir er mælt í 4.—8. gr. laga þessara, sbr. þó 3. gr.

3. gr.

Kaupstöðum og sýslum má eigi fækka eða fjölga nema með lögum.

Sama gildir um breytingu á mörkum kaupstaða og sýslna.

4. gr.

Ráðuneytið skal sameina hreppa, þegar þess er óskað af hlutaðeigandi hreppsfélögum, ef sýslunefndin mælir með því. Með sömu skilyrðum er ráðuneytinu heimilt að breyta hreppamörkum, sbr. þó 7. gr.

58

29. marz

Nú hefur íbúatala hrepps verið lægri en 100 samfelld í fimm ár, og er þá ráðuneytinu heimilt, eftir tillögum sýslunefndar, að sameina hreppinn þeim nágranna-hreppi í sömu sýslu, sem sýslunefnd telur eftir atvikum best henta.

Ef skuldir slíks hrepps eru svo miklar, að þær torveldi sameiningu hreppanna, má ráðuneytið verja fé úr Jöfnunarsjóði til greiðslu hluta þeirra, svo að eigi verði talið, að þær íþyngi hinum sameinuðu hreppum óeðlilega.

6. gr.

Nú er kaптún eða þorp með 300 íbúa eða fleiri í hreppi og hinn hluti hreppsins telur 200 íbúa eða fleiri, og hefur þá hvort um sig, kaптúnið eða þorpið annars vegar, og sá hluti hreppsins, sem kaптúnið eða þorpið er ekki í, hins vegar, rétt til þess að vera sérstakt sveitarfélag.

Nú hafa tilmæli um skiptingu hrepps samkvæmt 1. mgr. verið samþykkt á sveitarfundi, sbr. 31. gr., af a. m. k. $\frac{2}{3}$ hlutum hreppsbúa, sem eiga lögheimili í þeim hluta hans, sem óskar skiptingar, og skal þá ráðuneytið skipta hreppnum samkvæmt 1. mgr. Ráðuneytið ákveður staðarmörk milli hinna nýju sveitarfélaga samkvæmt grein þessari, eftir tillögum hlutaðeigandi hreppsnefndar og sýslunefndar.

7. gr.

Ráðuneytið getur skipt hreppi, samkvæmt beiðni hreppsnefndar að fengnum meðmælum sýslunefndar, enda verði íbúatala hvors hrepps, eftir að skipt hefur verið, eigi lægri en 200.

Ráðuneytið ákveður hreppamörk, þegar skipt er samkvæmt 1. mgr. þessarar greinar.

8. gr.

Ef ekki næst samkomulag um fjárreiður hreppa, þegar þeir eru sameinaðir eða þeim er skipt, samkvæmt 4., 6. eða 7. gr. þessara laga, sker ráðuneytið úr ágreiningi

B. Þegnar sveitarfélaga.

9. gr.

Þegnar sveitarfélags eru allir þeir, sem eiga lögheimili í sveitarfélaginu, samkvæmt lögum nr. 35 30. maí 1960, um lögheimili, 10. gr.

C. Hlutverk sveitarfélaga.

10. gr.

A. Skyld er sveitarfélagi að annast þau hlutverk, sem því eru falin í lögum eða á annan löglegan hátt, svo sem:

- a. fjárreiður og reikningshald sitt, þar á meðal greiðslu lögboðinna framlaga til almannatrygginga, atvinnuleysistrygginga, byggingarsjóðs verkamanna o. s. frv.,
- b. framfærslumál,
- c. barnavernd,
- d. vinnumiðlun,
- e. fræðslumál,
- f. skipulags- og byggingarmál,
- g. hreinlætis- og heilbrigðismál,
- h. eldvarnir og önnur brunamál,
- i. lögreglumál,
- j. forðagæzlu og fjallskil,
- k. refa- eða meindýraeyðingu.

- B. Hlutverk sveitarfélaga er enn fremur það að vinna að sameiginlegum velferðarmálum þegna sinna, svo sem:
- a. að sjá um vegagerð, gatnagerð, holræsagerð, hafnargerð, vatnsveituframkvæmdir, rafveituframkvæmdir, hitaveituframkvæmdir, leikvallagerð, íþróttavallagerð o. fl.,
 - b. að gera ráðstafanir til þess að koma í veg fyrir almennt atvinnuleysi eða bjargarskort, eftir því sem fært er á hverjum tíma.

58

29. marz

11. gr.

Ráðstafanir sveitarfélags eru háðar þeim takmörkunum, sem hér skal greina:

- a. Hækkun útsvara er háð samþykki ráðuneytis eða sýslunefnda, samkvæmt ákvæðum gildandi laga.
- b. Kröfu sveitarfélags til útsvars og skatts má ekki selja og veðsetning slíkrar kröfu er aðeins heimil vegna rekstrarlána, sem endurgreiða skal fyrir næstu árslok.
- c. Sala eigna og tækja, sem nauðsynleg eru vegna framkvæmda, samkvæmt 10. gr. A, er óheimil, svo og aðrar þær ráðstafanir á þeim eignum og tækjum, sem brjóta í bága við framkvæmdir samkvæmt téðum ákvæðum. Veðsetning sömu eigna er óheimil, nema til tryggingar skuldum, sem til er stofnað vegna kaupa þeirra eða byggingarkostnaðar.
- d. Mannvirki þau, sem gerð kunna að vera, samkvæmt 10. gr. B a, og nauðsynleg eru vegna þeirra mála, sem þar um getur, má ekki selja. Veðsetning slíkra eigna er óheimil, nema til tryggingar skuldum, sem til er stofnað vegna þeirra.
- e. Samþykki ráðuneytisins þarf til þess að reka áhættusaman atvinnurekstur, svo sem útgerð, iðnað og verzlun. Ráðuneytið skal leita umsagnar hlutaðeigandi sýslunefndar, áður en það veitir hreppnum slíkt samþykki.
- f. Samþykki sýslunefndar þarf til þess, að ályktun hreppsnefndar sé gild um eftirtalin atriði:
 1. Lántökur vegna hreppsins, sem nemi meiru en á lögð útsvör í hreppnum það ár.
 2. Sala eða veðsetning fasteigna hreppsins svo og kaup nýrra fasteigna.
 3. Ólögboðnar skuldbindingar, sem gilda eigi langan tíma.
 Nú synjar sýslunefnd um samþykki til ráðstöfunar, sem um ræðir í staflíð þessum, og er þá hreppsnefnd rétt að bera málið á sveitarfundi, sbr. 31. gr., undir atkvæði. Hljóti ályktun hreppsnefndar $\frac{3}{4}$ hluta atkvæða, skal hún vera gild án samþykkis sýslunefndar.
- g. Öðrum takmörkunum, sem lög kunna að ákveða.

II. KAFLI

Stjórn sveitarfélaga.

A. Sveitarstjórnir.

a. Skipun sveitarstjórna.

12. gr.

Í hverju sveitarfélagi skal vera sveitarstjórn: í hreppum hreppsnefnd og í kaupstöðum bæjarstjórn, er í Reykjavík nefnist borgarstjórn.

Sveitarstjórn sér um, að hlutverk sveitarfélags, sbr. 10. gr., sé rækt, og annast öll málefni sveitarfélagsins.

13. gr.

Í hverri bæjarstjórn skulu vera níu bæjarfulltrúar, en haldast má þó óbreytt tala bæjarfulltrúa í kaupstöðum eins og nú er.

58 Ráðuneytinu er heimilt að breyta tölu bæjarfulltrúa, samkvæmt ósk hlutað-
29. marz eigandi bæjarstjórnar, þó þannig, að þeir séu eigi færri en sjö og eigi fleiri en ellefu.

Í Reykjavík skulu borgarfulltrúar eigi vera færri en 15 og eigi fleiri en 27.

14. gr.

Í hverri hreppsnefnd skulu vera fimm hreppsnefndarmenn, en haldast má þó óbreytt tala hreppsnefndarmanna eins og nú er.

Sýslunefnd er heimilt að breyta tölu hreppsnefndarmanna, samkvæmt ósk hreppsnefndar, þó þannig, að hreppsnefndarmenn séu eigi færri en þrír og eigi fleiri en sjö.

b. Kosning sveitarstjórna.

15. gr.

Sveitarstjórnarmenn skulu kosnir með leynilegum almennum kosningum.

Bæjarstjórnir svo og hreppsnefndir í hreppum, þar sem $\frac{3}{4}$ þegna, samkvæmt íbúaskrá þjóðskrárinnar, sbr. 13. gr. laga nr. 31 27. marz 1956, eru búsettir í kaupþúni, skal kjósa hlutfallskosningu.

Í öðrum hreppum skulu hreppsnefndarkosningar vera óhlutbundnar. Þó skal einnig þar kjósa hlutfallskosningu, ef 25 kjósendur, sem eru á kjörskrá, eða 1/10 hluti kjósenda, sem er á kjörskrá í hlutaðeigandi hreppi, krefjast hlutfallskosningar í bréfi stíluðu til oddvita kjörstjórnar 6 vikum fyrir kjördag.

Nú kemur enginn framboðslisti fram, samkvæmt 2. og 3. mgr. þessarar greinar, áður en framboðsfresti lýkur, og skal þá kjósa óhlutbundinni kosningu.

16. gr.

Kjörtímabil sveitarstjórna er fjögur ár. Þegar kjósa verður vegna þeirra atvika, er um ræðir í 17. gr. 2. mgr., skal kjörtímabil eigi standa lengur en til næstu almennra sveitarstjórnarkosninga.

17. gr.

Almennar sveitarstjórnarkosningar í bæjum og þeim hreppum, þar sem fullir $\frac{3}{4}$ hlutar íbúanna eru búsettir í kaupþúni, fara fram síðasta sunnudag í maímánuði, sem ekki ber upp á hvítasunnudag, en aðrar sveitarstjórnarkosningar síðasta sunnudag júnímánaðar.

Nú ferst fyrir kosning til sveitarstjórnar á tilskildum tíma vegna veðurs eða af öðrum ástæðum, kosning skal fram fara vegna skipta á sveitarfélagi, kjósa þarf í sveitarstjórn einn eða fleiri fulltrúa vegna varanlegra forfalla aðalmanna og varamanna, eða ef kjósa á bæjarstjórn, samkvæmt 33. gr. 2. mgr., og skal þá kosning fram fara svo fljótt sem við verður komið.

18. gr.

Kosningarrétt til sveitarstjórna hafa allir sem:

- eru 21 árs að aldri, þegar kosning fer fram,
- eru íslenzkir ríkisborgarar, eða hafa jafnan rétt við þá,
- eru fjárráðir.

Að fullnægðum skilyrðum þessarar greinar, a—c, hefur hver þegn sveitarfélags kosningarrétt í sínu sveitarfélagi, sbr. 9. gr.

19. gr.

Kjörgengir í sveitarstjórn eru allir þeir, sem kosningarrétt hafa í sveitarfélaginu.

Þeim, sem er kjörgengur, heill og hraustur og yngri en 65 ára, er skylt að taka við kjöri í sveitarstjórn. 58

29. marz

Þeim, sem setið hefur í sveitarstjórn eitt kjörtímabil eða lengur, er þó ekki skylt að taka við kjöri, fyrr en liðinn er jafnlangur tími og hann átti þar samfleytt sæti síðast, enda tilkynni hann yfirkjörstjórn í síðasta lagi 3 dögum áður en framboðsfrestur er útrunninn, að hann skorist undan endurkjöri.

20. gr.

Þegar kosið er hlutfallskosningu í sveitarstjórn, eru allir þeir frambjóðendur varamenn í sveitarstjórn, sem ekki hafa náð kosningu sem aðalmenn, en átt hafa sæti á framboðslista, sem fengið hefur einn eða fleiri aðalmenn kjörna í sveitarstjórn. Þegar kosning er óbundin, skal kjósa jafnmarga varamenn og aðalmenn eru. Sé varamenn ekki kosnir sérkosningu, eftir að atkvæði hafa verið talin við kosningu aðalmanna, þá er heimilt að láta kosninguna fara þannig fram, að kjósa andi ritar á kjörseðil allt að tvöfalt fleiri nöfn en tala þeirra manna er, sem kjósa á sem aðalmenn. Réttkjörnir aðalmenn eru þeir, sem hljóta flest atkvæði. Þeir, sem hlotið hafa flest atkvæði næst á eftir aðalmönnum, eru réttkjörnir varamenn í þeirri röð, sem atkvæðatölur segja til um.

Varamenn taka sæti í sveitarstjórn í þeirri röð, sem þeir eru kosnir, þegar aðalfulltrúar þess lista, sem þeir eru kosnir á, falla frá, flytjast burtu eða forfallast á annan hátt varanlega frá því að eiga sæti í sveitarstjórn.

Nú forfallast aðalmaður, samkvæmt 2. mgr., sem átt hefur sæti á framboðslista, sem tveir eða fleiri stjórnmalaflokkar stóðu að, og skulu þá þeir varamenn listans, sem eru úr sama stjórnmalaflokki og aðalmaður sá, sem um er að ræða, taka sæti hans í sveitarstjórn í þeirri röð, sem þeir voru kosnir, án tillits til þess, hvar þeir annars eru í röð varamanna. Sé enginn úr hópi varamanna slíks lista í sama stjórnmalaflokki og aðalfulltrúinn, sem í hlut á, var í þegar kosning fór fram, taka varamenn listans sæti samkvæmt 2. mgr. þessarar greinar.

Nú forfallast aðalfulltrúi um stundarsakir vegna veikinda eða annars, og er honum þá rétt að tilnefna þann af varamönnum sínum, sem taka skal sæti hans á meðan. Hafi hann engan tilnefnt úr hópi varamanna, skal varamaður taka sæti hans samkvæmt ákvæðum 2. og 3. mgr. þessarar greinar.

c. Formenn sveitarstjórna.

21. gr.

Eftir sveitarstjórnarkosningar kys sveitarstjórn sér formann og einn eða tvo varaformenn úr sínum hópi.

Formaður bæjarstjórnar nefnist forseti, en formaður hreppsnefndar oddviti.

Aldursforseti sveitarstjórnar gegnir formannsstörfum, unz formaður hefur verið kosinn.

Sá er rétt kjörinn formaður eða varaformaður, sem fengið hefur atkvæði meira en helming fulltrúa sveitarstjórnar. Verði þeim atkvæðafjöldi eigi náð, skal kjósa að nýju og skal þá kjósa um þá tvo, er flest fengu atkvæðin. Ef þrír eða fleiri, sem um skyldi kjósa, hafa fengið jafnmörg atkvæði, skal varpa hlutkesti, um hverja tvo skuli kjósa. Verður þá sá rétt kjörinn, sem fleiri atkvæði fær, þó að hann fái ekki helming atkvæða. Verði atkvæði jöfn, ræður hlutkesti.

Hinn nýkjörni formaður skal þegar í stað tilkynna kjör formanns og varaformanns til sýslumanns, ef um oddvita er að ræða, en til ráðuneytisins, þegar um forseta bæjarstjórnar er að ræða.

58

29. marz

Kjörtímabil formanns og varaformanns sveitarstjórnar skal vera hið sama og sveitarstjórnar, nema sveitarstjórn ákveði skemmri kjörtíma.

Ef formaður deyr eða verður varanlega forfallaður frá sveitarstjórnarstörfum áður en kjörtími hans er á enda, skal kjósa formann í hans stað það sem eftir er kjörtímabilsins, sbr. 21. gr.

22. gr.

d. Skyldur og réttindi sveitarstjórnarmanna.

23. gr.

Hver sveitarstjórnarmaður er skyldur til að taka sæti í nefndum og framkvæma önnur þau störf, sem sveitarstjórn felur honum á hendur. Þó getur sá, sem verið hefur formaður sveitarstjórnar heilt kjörtímabil eða lengur, eða haft önnur störf á hendi fyrir sveitarstjórn jafnlangan tíma eða lengur, skorast undan kosningu til þess starfs jafnlangan tíma og hann hefur gegnt formannsstörfum eða haft starfið á höndum.

24. gr.

Skylt er sveitarstjórn að ákveða hæfilega þóknun til sveitarstjórnarmanna fyrir störf þeirra í sveitarstjórn.

e. Sveitarstjórnarfundir.

25. gr.

Bæjarstjórn skal halda reglulega fundi eigi sjaldnar en einu sinni í mánuði. Heimilt er þó að fella niður fundi í júlí og ágúst.

Hreppsnefnd skal halda a. m. k. tvo nefndarfundir á hverju ári.

Aukafundir skulu haldnir eftir þörfum, samkvæmt ákvörðun bæjarstjóra, sveitarstjóra eða formanns sveitarstjórnar eða þegar a. m. k. þriðjungur sveitarstjórnarfulltrúa krefst þess.

Reglulegir fundir bæjarstjórna og aukafundir, sem boðaðir hafa verið með dagskrá, skulu fara fram fyrir opnum dyrum. Sama gildir um hreppsnefndarfundir, hafi a. m. k. þriðjungur hreppsnefndarmanna krafist þess í tæka tíð. Einstök mál má þó ræða innan luktra dyra, þegar sveitarstjórn ákveður.

26. gr.

Formaður sveitarstjórnar, bæjarstjóri eða sveitarstjóri boðar sveitarstjórnarfundir á þann hátt, sem sveitarstjórn ákveður. Hann ákveður og fundarstað og fundartíma, hafi sveitarstjórn eigi gert það.

Kunngert skal íbúum sveitarfélags með auglýsingu, hvar og hvenær sveitarstjórn heldur fundi fyrir opnum dyrum.

Greina skal dagskrá í fundarboði.

27. gr.

Sveitarstjórn getur enga ályktun gert, nema meira en helmingur sveitarstjórnarfulltrúa sé viðstaddur á fundi.

Á sveitarstjórnarfundum ræður afl atkvæða úrslitum mála.

Ef jafnmörg atkvæði eru með málefni og móti því, fellur það, nema við kosningar, þá ræður hlutkesti.

28. gr.

Sveitarstjórnir skulu hafa tvær umræður, með a. m. k. einnar viku millibili, um eftirtalin málefni:

a. Hina árlegu fjárhagsáætlun sveitarfélagsins.

b. Ársreikninga sveitarfélagsins og fyrirtækja þess.

c. Reglugerðir, sem hljóta eiga staðfestingu ráðherra eða sýslunefndar.

d. Beiðni um aðstoð, sbr. 62. gr. laga þessara.

Heimilt er þó hreppsnefndum að afgreiða ársreikninga, sbr. staflið b, við eina umræðu. Sama gildir um fjárhagsáætlun, sbr. staflið a, í hreppum með færri en 500 íbúa. Athuga skal fjárhagsáætlun lið fyrir lið og greiða atkvæði um hverja grein fyrir sig og áætlunina í heild. Þegar umræður eru tvær, skal þetta gert við hina síðari.

29. gr.

Formaður sveitarstjórnar stjórnar umræðum á fundum hennar. Hann sér um, að fundargerðir séu skipulega færðar í gerðabók sveitarstjórnar og að allar ályktanir séu rétt og nákvæmlega bókaðar.

Rétt er sveitarstjórn að ráða sér fundarritara.

Allir fulltrúar, sem mættir eru, skulu undirrita fundargerðir sveitarstjórnar. Hver fulltrúi, sem eigi er samdóma hinum, á rétt á því, að ágreiningsálit hans verði ritað með fáum orðum í gerðabókina.

30. gr.

Sveitarstjórn setur sjálf fundarsköp sín, en ráðherra staðfestir þau.

f. Almennir sveitarfundir.

31. gr.

Rétt er hreppsnefnd að boða til almenns sveitarfundar um málefni sveitarfélagsins, og skylt, ef $\frac{1}{4}$ hluti atkvæðisbærra manna í hreppnum óskar þess, og eru fundir þessir ráðgefandi, sbr. þó 11. gr. f. Slíkir fundir eru lögmætir, ef til þeirra er boðað með opinberri auglýsingu, sem birt er með sama hætti, sem tíðkaður er um opinberar tilkynningar í því sveitarfélagi, og fundurinn er boðaður með a. m. k. þriggja daga fyrirvara, enda sé þess getið í fundarboði, hver málefni komi til umræðu og atkvæða á fundinum. Atkvæðisrétt á sveitarfundum hafa aðeins þeir, sem kosningarrétt eiga til sveitarstjórnarinnar.

B. Framkvæmdarstjórn sveitarfélaga.

a. Almenn ákvæði.

32. gr.

Framkvæmdarstjórn sveitarfélaga annast borgarstjóri í Reykjavík, bæjarstjórnar í öðrum kaupstöðum og oddvitar eða sveitarstjórnar í hreppunum eftir því, sem nánar er mælt fyrir í kafla þessum.

Heimilt er borgarstjórn Reykjavíkur að ákveða, að fleiri en einn borgarstjóri skuli vera í Reykjavík. Verði slík heimild notuð, skal störfum milli borgarstjóranna skipt með ákvæðum í reglugerð.

Ákvæði laga þessara um bæjarstjóra og bæjarráð gilda og um borgarstjóra og borgarráð í Reykjavík.

b. Um bæjarstjóra.

33. gr.

Bæjarstjórn ræður bæjarstjóra. Ráðningartími hans skal að jafnaði vera hinn sami og kjörtími bæjarstjórnar. Hafi bæjarstjóri verið ráðinn til lengri tíma, skal þó hvorum aðila heimilt, að kjörtímabili loknu, að segja ráðningarsamningi upp með sex mánaða fyrirvara.

Nú næst eigi meiri hluti bæjarstjórnar fyrir ráðningu bæjarstjóra, svo að hann er í andstöðu við meiri hluta bæjarstjórnar, og getur ráðherra þá ákveðið, að bæjarstjórnarkosningar skuli fara fram á ný.

58

29. marz

Bæjarstjóri hefur á hendi framkvæmd ákvarðana þeirra, sem bæjarstjórn gerir, og annast yfirleitt framkvæmdir bæjarmálefna, nema bæjarstjórn hafi ákveðið annað um einstök mál.

Hann á sæti á fundum bæjarstjórnar og nefnda hennar, en hefur ekki atkvæðisrétt, nema hann sé einnig bæjarfulltrúi. Hann hefur óbundið málfrelsi og tillögurétt á bæjarstjórnar- og nefndarfundum. Ekki má kjósa hann í fastar nefndir, nema hann sé bæjarfulltrúi, en fela má honum formennsku slíkra nefnda.

35. gr.

Nú samþykkir bæjarstjórn ályktun, sem hefur verulegan kostnað í för með sér, sem ekki hefur verið gert ráð fyrir á gildandi fjárhagsáætlun bæjarins, og getur bæjarstjóri þá fellt slíka ályktun úr gildi um sinn, með því að rita álit sitt um hana í gerðabókina.

Um þetta skal hann, svo fljótt sem verða má, senda ráðuneytinu skýrslu, sem leggur úrskurð á málið. Eftirrit af skýrslu bæjarstjóra skal senda bæjarstjórninni, svo að hún geti gert athugasemdir við hana, áður en hún fer til ráðuneytisins.

c. Um nefndir o. fl.

36. gr.

Bæjarstjórn setur fastar nefndir til að fara með einstök bæjarmál. Bæjarstjórn getur og ákveðið, að sett skuli bæjarráð, er hafi með höndum framkvæmd tiltekinna málefna bæjarins ásamt bæjarstjóra. Heimilt er að láta bæjarráð taka að meira eða minna leyti við starfi fastra nefnda. Bæjarráði er heimil fullnaðar-ákvörðun mála, sem ekki eru veruleg fjárhagsatriði, enda sé eigi ágreiningur í bæjarráði né við bæjarstjóra um slíkar ákvarðanir.

37. gr.

Kosningar í bæjarráð og nefndir skulu jafnan vera leynilegar og hlutbundnar, ef þess er óskað. Kosning bæjarráðs og nefnda gildir kjörtímabilið, nema annað sé ákveðið. Varamenn taka sæti í bæjarráði eða nefndum, samkvæmt ákvæðum 20. gr., enda hafi ekki verið kosnir sérstakir varamenn í bæjarráð eða nefndirnar.

38. gr.

Bæjarstjórn setur samþykkt um stjórn bæjarmála, sem ráðherra staðfestir. Í samþykkt þessari skulu vera ákvæði um:

- a. Starfssvið bæjarstjóra og annarra starfsmanna.
- b. Skipun og verksvið fastra nefnda og bæjarráðs, þar sem það er.
- c. Önnur ákvæði um framkvæmd bæjarmálefna.

d. Um oddvita o. fl.

39. gr.

Oddviti hreppsnefndar hefur á hendi framkvæmd ákvarðana þeirra, sem hreppsnefnd gerir. Hann annast gjaldheimtu, reikningshald, fésýslu, bréfaskipti og annað það, sem hreppsnefnd varðar, nema hreppsnefnd hafi ákveðið annað, sbr. 41., 42. og 43. gr.

40. gr.

Laun oddvita skulu vera 25 krónur fyrir hvern þegn hreppsins á ári og sé miðað við íbúaskrá 1. desember næsta ár á undan. Þá skal og oddviti njóta sams konar launa-hækkana og starfsmenn hljóta hjá ríkinu eða ríkisstofnunum.

Auk launa þeirra, sem um ræðir í 1. mgr., skal greiða oddvita innheimtulaun, 58
4% af innheimtum útsvörum og öðrum sveitargjöldum, sem honum ber að inn- 29. marz
heimta hjá gjaldendum hreppsins, nema sveitarstjórn ákveði annað.

41. gr.

Hreppsnefnd getur kosið nefndir til að fara með einstök hreppsmál, svo og falið hverjum nefndarmanna, sem hún vill, á hendur einhver ákveðin störf, t. d. að sjá um gjaldheimtu, fjallskil, að annast bréfagerð um einstök mál og annað, er að þeim lýtur, o. fl.

e. Um sveitarstjóra.

42. gr.

Í hreppi með fleiri en 500 íbúa, eða þar sem atvinnurekstur er svo mikill, að störf oddvita séu að dómi ráðuneytisins mun meiri en almennt gerist, er hreppsnefnd heimilt að ráða sveitarstjóra.

Heimilt er tveim hreppum eða fleiri, sem hafa samtals fleiri en 500 íbúa, að ráða einn sveitarstjóra sameiginlega.

Ráðningartími sveitarstjóra skal að jafnaði vera hinn sami og kjörtími hreppsnefndar. Hafi sveitarstjóri verið ráðinn til lengri tíma, skal þó hvorum aðila heimilt, að kjörtímabili loknu, að segja ráðningarsamningi upp með sex mánaða fyrirvara.

43. gr.

Sveitarstjóri fer með þau störf, sem oddvita eru falin, sbr. 39. gr.

Sveitarstjóri á sæti á fundum hreppsnefndar og hefur þar óbundið málfrelsi og tillögurétt. Eigi hefur hann atkvæðisrétt þar, nema hann sé einnig hreppsnefndarmaður.

Sveitarstjórn setur samþykkt, er ráðherra staðfestir, um starfssvið sveitarstjóra og laun, sem greiðast úr hreppsjóði.

44. gr.

Nú hefur sveitarstjóri verið ráðinn, samkvæmt 42. gr., og falla þá niður launa- greiðslur til oddvita, samkvæmt 40. gr. Heimilt er þó hreppsnefnd að ákveða oddvita þóknun fyrir störf hans.

III. KAFLI

Um fjárreiður sveitarfélaga.

a. Almenn ákvæði.

45. gr.

Reikningsár sveitarfélaga skal vera almanaksárið.

46. gr.

Fyrir lok desembermánaðar skal sveitarstjórn gera áætlun um tekjur og gjöld sveitarfélagsins næsta reikningsár. Ráðuneytið getur veitt bæjarstjórnnum og sýslunefndir hreppsnefndum undanþágu frá þessu ákvæði, þegar brýnar ástæður eru fyrir hendi, þó eigi lengur en til 31. marz næsta árs.

Ræða skal fjárhagsáætlun á tveim fundum með að minnsta kosti einnar viku millibili, sbr. þó 28. gr.

Fjárhagsáætlun, samkvæmt þessari grein, skal vera meginregla um upphæð gjalda í sveitarfélaginu og fjárstjórn þar á reikningsárinu.

58

29. marz

47. gr.

Sveitarstjórn skal hafa nákvæmar gætur á fjárstjórn sveitarfélagsins. Hún skal sjá um, að skattar, útsvör og aðrar tekjur séu rétt heimtar og í tækan tíma og teknar lögtaki, ef þess þarf með. Sveitarstjórn skal og gæta þess, að peningaeign sveitarfélagsins sé haldið aðgreindri frá peningaeign sjóðshaldara eða annarra, og sjá um, að fé sveitarfélagsins sé ávaxtað og varðveitt á tryggum stað, eftir því sem við verður komið.

Útgjöld, sem ekki eru lögbundin, samningsbundin eða leiðir af fyrri samþykkt sveitarstjórnar, má eigi greiða, nema til komi samþykki sveitarstjórnar, og enga greiðslu má inna af hendi nema með samþykki bæjarstjóra, sveitarstjóra eða oddvita, eftir því sem við á.

b. Um bókhald sveitarfélaga.

48. gr.

Í kaupstöðum og hreppum með 500 íbúa eða fleiri skal hafa tvöfalt bókhald um fjárreiður sveitarfélagsins. Nú rekur sveitarfélag fyrirtæki, og er þá sýslunefnd heimilt að ákveða, að sveitarfélagið skuli hafa tvöfalt bókhald, þó að íbúar þess séu færri en 500.

49. gr.

Sveitarfélög, sem hafa skulu tvöfalt bókhald, skulu halda þær bækur, sem hér greinir:

- a. Dagbók, þar sem skrá skal allar greiðslur í peningum, sem inn koma eða eru látnar af hendi, svo og öll önnur viðskipti, sem fram fara á vegum sveitarfélagsins. Heimilt er að halda sérstaka sjóðbók yfir allar peningagreiðslur.
- b. Gjaldendabók, þar sem hverjum gjaldanda er gefinn sérstakur reikningur og gjöld hans skráð svo og greiðslur þær, sem hann hefur innt af hendi.
- c. Viðskiptamannabók, þar sem skrá skal skipti sveitarfélagsins við aðra aðila, þar með talin önnur sveitarfélög.
- d. Aðalbók, þar sem skrá skal niðurstöðutölur bókhaldsins.
- e. Framfærslubók, þar sem skrá skal alla styrkþega og framfærslustyrk þeim veittan svo og endurgreiðslur slíks styrks.
- f. Efnahagsbók, þar sem skrá skal ársfjórðungslega reikningsjöfnuð sveitarfélagsins, og árlegt efnahagsyfirlit og efnahags- og rekstursreikning þess og fyrirtækja þess. Ef nauðsyn þykir, má nota fleiri en eina efnahagsbók.
- g. Skrá um ábyrgðir, sem sveitarfélagið hefur gengið í.
- h. Aðrar þær bækur, sem nauðsyn krefur.

Sveitarfélögum er heimilt að færa bækur þær, sem hér um ræðir, í spjaldskrárformi eða sem lausblaðabækur, nema bækur þær, sem um getur í staflið d. og f.

50. gr.

Sveitarfélög, sem ekki er skylt að hafa tvöfalt bókhald, samkvæmt 48. gr., skulu halda þær bækur, sem hér greinir:

- a. Sjóðbók, sem rita skal í allar peningagreiðslur, sem sveitarsjóður fær eða geldur út.
- b. Efnahagsbók, þar sem skrá skal ársreikninga hreppsins með athugasemdum endurskoðenda, svörum reikningshaldara og úrskurðum sýslunefndar. Í bók þessa skal og rita niðurbjófnunarskrá hreppsins, skrá um þá, sem notið hafa framfærslustyrks og hve mikils, o. fl., ef henta þykir.

51. gr.

58

Félagsmálaráðuneytið lætur í samráði við Hagstofu Íslands gera bækur þær, sem sveitarfélögum er skylt að halda, samkvæmt 49.—50. gr., og sér um, að þær séu jafnan fáanlegar.

Dagbækur og sjóðbækur, sem ekki eru lausblaðabækur, og efnahagsbækur skulu vera gegnumdregnar, tölusettar og löggiltar.

Ráðuneytið setur með reglugerð nánari ákvæði um bókhald sveitarfélaga.

c. Um ársreikninga sveitarfélaga og fyrirtækja þeirra.

52. gr.

Í lok hvers árs skal gera reikning um tekjur og gjöld sveitarfélaga og fyrirtækja þeirra á umliðnu reikningsári og reikning yfir eignir og skuldir miðað við 31. desember.

53. gr.

Félagsmálaráðuneytið ákveður í samráði við Hagstofu Íslands form fyrir ársreikningum sveitarfélaga og lætur gera eyðublöð til afnota fyrir sveitarfélögin í samræmi við það.

Sveitarfélögunum er skylt að gera ársreikninga sína í því formi, sem ráðuneytið ákveður, sbr. 1. mgr.

54. gr.

Ársreikningar hreppanna skulu fullgerðir fyrir febrúarlök ár hvert og ársreikningar kaupstaða fyrir lok maimánaðar.

Sama gildir um ársreikninga fyrirtækja, sem rekin eru á vegum sveitarfélaga.

d. Um endurskoðun.

55. gr.

Sveitarstjórn kýs endurskoðendur til eins árs í senn. Bæjarstjórnir skulu kjósa tvo endurskoðendur og hreppsnefndir einn eða tvo endurskoðendur. Um leið skulu kosnir jafnmargir varaendurskoðendur.

Fulltrúar í sveitarstjórn eru eigi kjörgengir sem endurskoðendur eða varaendurskoðendur sveitarsjóðsreikninga, eða reikninga fyrirtækja, sem rekin eru af sveitarstjórn.

Sveitarstjórn er heimilt að starfrækja sérstaka endurskoðunardeild eða fela endurskoðunarskrifstofu, sem félagsmálaráðuneytið hefur veitt viðurkenningu, að annast reikningslega endurskoðun reikninga sveitarfélagsins.

56. gr.

Endurskoða skal alla reikninga sveitarfélaga og fyrirtækja þeirra.

Við endurskoðunina skal athuga eftirtalin atriði:

- a. Að fylgt hafi verið þeim bókhaldsreglum, sem lög þessi ákveða, og þeim nánari fyrirmælum, sem sett kunna að verða um bókhald sveitarfélaga,
- b. að reikningarnir séu tölulega réttir og gerðir í því formi, sem lög ákveða, sbr. 53. gr.,
- c. að allar tekjur og öll útgjöld séu staðfest með viðeigandi fylgiskjöllum,
- d. að tekjur sveitarfélagsins eða fyrirtækja þess séu allar taldar og að engin útgjöld séu innt af hendi án tilskilinnar heimildar, sbr. 47. gr. 2. mgr.,
- e. að gildandi fjárhagsáætlun hafi verið fylgt svo sem kostur var á,
- f. að sparnaðar og hagsýni hafi verið gætt í rekstrinum.

Sveitarstjórn er skylt að veita endurskoðendum aðgang að öllum bókum, skýrslum eða öðrum gögnum, sem máli skipta við endurskoðunarstarfið.

58 Félagsmálaráðuneytið getur sett nánari ákvæði um endurskoðunina með reglu-
29. marz gerð.

57. gr.

Endurskoðun samkvæmt 56. gr. skal vera lokið í hreppum eigi síðar en 15. marz og í kaupstöðum eigi síðar en 30. júní ár hvert.

Að lokinni endurskoðun skal endurskoðandi gera skriflega skýrslu um endurskoðunina, þar sem grein er gerð fyrir öllum athugasemdum, sem gerðar hafa verið við bókhald og fjárreiður.

Reikningshaldari skal eiga kost á einnar viku fresti til þess að svara athugasemdum, en síðan gerir endurskoðandi tillögur til sveitarstjórnar um úrskurð á athugasemdum.

Ársreikningar, ásamt endurskoðunarskýrslu, svörum reikningshaldara og úrskurðartillögum endurskoðenda, skulu lagðir fyrir sveitarstjórn til ályktunar.

Tvær umræður skulu vera í sveitarstjórn um ársreikninga, með a. m. k. einnar viku millibili, sbr. þó 28. gr.

e. Um skilafresti og viðurlög.

58. gr.

Bæjarstjórnir skulu hafa lagt fullnaðarafgreiðslu á ársreikninga kaupstaðanna og fyrirtækja þeirra eigi síðar en í júlí ár hvert. Reikningar kaupstaðanna skulu sendir félagsmálaráðuneytinu fyrir 31. júlí ár hvert.

Hreppsnefndir skulu senda sýslunefndum ársreikninga sveitarfélagsins og fyrirtækja þess, ásamt fylgiskjöllum, ályktun sinni, skýrslu endurskoðenda, svörum reikningshaldara og úrskurðartillögum, svo tímanlega, að gögn þessi hafi borizt til endurskoðanda sýslunefndar á sveitarsjóðsreikningum eigi síðar en 31. marz ár hvert. Sýslunefnd athugar og úrskurðar ársreikninga svo sem fyrir er mælt í 92. gr. laga þessara.

59. gr.

Að lokinni afgreiðslu ársreikninga samkvæmt 58. gr. skal senda Hagstofu Íslands eitt eintak af reikningunum í því formi, sem ákveðið hefur verið samkvæmt 53. gr. laga þessara.

Reikninga kaupstaðanna skal einnig senda til ráðuneytisins.

Sýslumaður annast skil þessi strax að afloknum aðalfundi sýslunefndar fyrir alla hreppa sýslunnar, en bæjarstjórar annast skil, hver fyrir sinn kaupstað.

Skil til ráðuneytisins og Hagstofu Íslands samkvæmt þessari grein skulu gerð fyrir 31. júlí ár hvert.

60. gr.

Nú hefur reikningum eigi verið skilað innan tiltekins tíma, og skal félagsmálaráðuneytið þá leggja fyrir hlutaðeigendur, sbr. 59. gr., að afhenda reikningana fyrir tiltekinn dag, sem ráðuneytið ákveður.

61. gr.

Komi í ljós, að sveitarstjórn hafi þrátt fyrir áminningar sýslumanns eða sýslunefndar, ef um hreppsfélag er að ræða, vanrækt ákvæði laga þessara um bókhald og reikningsskil eða á einhvern hátt beitt valdi sinu ranglega, skal ráðuneytið hlutast til um rannsókn og endurskoðun á bókhaldi, fjárreiðum og rekstri hlutaðeigandi sveitarfélags eins fljótt og verða má.

Ráðuneytið skal leggja fyrir sveitarstjórn að laga það, sem ábótavant kann að reynast, innan hæfilegs frests, sem ráðuneytið ákveður.

62. gr.

58

Nú sinnir sveitarstjórn eigi fyrirætlum ráðuneytisins, sbr. 61. gr. 2. mgr., og er ráðuneytinu þá heimilt að veita sveitarstjórn enn nokkurn frest til þess að bæta úr því, sem ábótavant er.

Vanræki sveitarstjórn enn að ráða bót á því, sem áfátt er, getur ráðherra með lögsókn komið fram ábyrgð á hendur þeim hreppsnefndarmönnum eða bæjarfulltrúum, sem ábyrgð bera á misfellunum.

f. Um fjárþröng sveitarfélaga.

63. gr.

Sveitarfélag, sem er í svo mikilli fjárþröng, að það telur sér ekki fært að standa í skilum, getur sent félagsmálaráðuneytinu beiðni um aðstoð, ef ætla má, að ekki rætist úr í náinni framtíð.

Beiðni um aðstoð skal hafa verið rædd við tvær umræður í sveitarstjórn. Ef um hreppsfélag er að ræða, skal álitssgerð sýslunefndar eða sýslumanns fylgja beiðninni.

64. gr.

Nú hefur ráðuneytinu borizt beiðni um aðstoð, samkvæmt 63. gr., og skal það þá láta rannsaka fjárreiður og allan rekstur sveitarfélagsins.

Ef nauðsyn krefur, er ráðuneytinu heimilt að gefa út innköllun til skuldheimtumannna sveitarfélagsins, að viðlögðum missi kröfu, sbr. lög nr. 19 4. júní 1924, 2. gr.

65. gr.

Að undangenginni rannsókn, samkvæmt 64. gr., skal ráðuneytið leggja fyrir sveitarstjórn að bæta um það, sem áfátt kann að reynast við rekstur eða fjárreiður sveitarfélagsins, innan hæfilegs frests, sem ráðuneytið ákveður, og gilda um þetta ákvæði 62. gr., eftir því sem við á.

66. gr.

Nú kemur í ljós, að fjárhagur sveitarfélags er slíkur, að það getur ekki með heilbrigðum rekstri staðið straum af lögboðnum útgjöldum eða öðrum skuldbindingum sínum, og er þá ráðuneytinu heimilt að veita sveitarfélaginu styrk eða lán úr Jöfnunarsjóði sveitarfélaga til þess að koma fjárhag sveitarfélagsins á réttan kjöl.

67. gr.

Nú eru skuldir sveitarfélags, aðrar en skuldir við ríkissjóð og skuldir tryggðar með ábyrgð ríkissjóðs, svo miklar, að sveitarfélag fær eigi undir risið, án verulegrar lækkunar á þeim, og er þá sveitarstjórn rétt að snúa sér til hlutaðeigandi skiptaráðanda með beiðni um, að leitað verði nauðasamninga um greiðslu á skuldunum.

Ráðuneytið getur einnig lagt fyrir skiptaráðanda að leita nauðasamninga um skuldir sveitarfélaga, sem eins er ástatt um og segir í 1. mgr., þó að sveitarstjórn hafi ekki óskað slíkra samninga.

68. gr.

Þegar sveitarstjórn eða ráðuneytið hafa ákveðið að leita nauðasamninga, samkvæmt 67. gr., skal semja frumvarp til nauðasamninga.

Í frumvarpinu skal flokka skuldir sveitarfélagsins í tvo flokka. Annars vegar skulu taldar þær skuldir, sem samningunum er ekki ætlað að ná til, og geta tryggðing fyrir þeim. Hins vegar skulu taldar þær skuldir, sem ætlazt er til, að samið sé um, og þá tilgreint, hve háan hundradshluta þeirra skulda eigi að greiða.

58

69. gr.

29. marz

Beiðni til skiptaráðanda um að leita nauðasamninga, samkv. 67.—68. gr., skal fylgja:

- a. frumvarp til nauðasamninga, sbr. 68. gr.,
- b. efnahagsreikningur sveitarfélagsins fyrir síðastliðið reikningsár,
- c. gildandi áætlun um tekjur og gjöld sveitarfélagsins.

Gögn þessi skulu liggja frammi til sýnis í skrifstofu skiptaráðanda, á meðan nauðasamningar standa yfir.

70. gr.

Þegar skiptaráðanda hefur borizt beiðni um að leita nauðasamninga, ásamt gögnum þeim, sem um ræðir í 69. gr., skal hann auglýsa í Lögbirtingablaðinu, að gögn þessi liggi frammi til sýnis í skrifstofu sinni, þar til nauðasamningum er lokið eða tilraunum til þeirra hætt.

Enn fremur skal hann gefa út innköllun til skuldheimtumanna að viðlögðum missi kröfu, sbr. lög nr. 19 4. júní 1924, 2. gr., hafi slík innköllun ekki farið fram, sbr. 64. gr. 2. mgr.

71. gr.

Frá þeim degi að ákvörðun um að leita nauðasamninga hefur verið birt og þar til nauðasamningar hafa verið gerðir eða samningatilaunum lokið, fer um greiðslur á skuldum sveitarfélagsins, sem til voru orðnar við upphaf nauðasamninga, og ráðstöfun á eignum þess samkv. ákvæðum laga um gjaldþrotaskipti, eftir því sem við getur átt.

72. gr.

Að loknum innköllunarfresti boðar skiptaráðandi til fundar með hæfilegum fyrirvara með öllum þeim skuldareigendum, sem semja þarf við. Boða skal til fundarins með ábyrgðarbréfi eða símskeyti til hvers skuldareiganda. Með sama hætti skal félagsmálaráðuneytinu og sveitarstjórn tilkynnt um fundinn.

73. gr.

Á fundi þeim, sem um ræðir í 72. gr., skal skiptaráðandi leggja fram gögn þau, er um ræðir í 69. gr. Frumvarpið skal síðan rætt, svo og breytingartillögur við það, sem skuldareigendum er rétt að bera fram.

Rétt er skuldareigendum að krefjast allra upplýsinga um hag sveitarfélagsins, sem máli skiptir og unnt er að láta í té.

74. gr.

Að umræðum um frumvarp til nauðasamninga loknum, samkvæmt 73. gr., skal það borið undir atkvæði ásamt framkomnum breytingartillögum. Breytingar á lánskjörum veðtryggðra skulda og eftirgjöf á þeim öðlast því aðeins gildi, að samþykki hlutaðeigandi veðhafa komi til. Samþykki skuldareiganda þarf og til þess að breyta lánskjörum eða veita eftirgjöf á lánum, sem tryggð eru með ábyrgð ríkissjóðs, sýslunefndar eða annarra.

75. gr.

Hljóti frumvarpið samþykki skuldheimtumanna, er hafa ráð yfir meira en helmingi fjárhæða þeirra skulda, sem því er ætlað að ná til, öðlast það gildi, þegar ráðuneytið hefur staðfest það.

Frumvarpið er þá bindandi fyrir alla skuldheimtumenn, en frekari kröfur á hendur sveitarfélaginu falla þá niður.

76. gr.

58

29. mars

Nú á skiptaráðandi sæti í sveitarstjórn, sem leitað er nauðasamninga fyrir, og skal hann þá vikja sæti sem skiptaráðandi, en setuskiptaráðandi settur til þess að leita nauðasamninga.

77. gr.

Auk þeirra ákvæða, sem eru í 67.—76. gr. laga þessara, gilda lög um nauðasamninga, nr. 19/1924, um nauðasamninga sveitarfélaga, eftir því sem við getur átt.

78. gr.

Þegar skuldabyrði sveitarfélags er með þeim hætti, sem lýst var í 1. mgr. 67. gr., og ekki verður leitað nauðasamninga eða slíkar samningatilaunir hafa ekki borið árangur, skal ráðuneytið hlutast til um, að skuldaskil verði gerð fyrir sveitarfélagið.

Við þessi skuldaskil skal verðmæti eigna, sem eigi verða seldar, samkvæmt 11. gr. laga þessara, ákveðið með mati þriggja dómkvaddra manna. Draga skal frá matsverði þann hluta, sem ríkissjóður kann að hafa lagt til eignanna.

Ráðuneytið, sveitarstjórn eða kröfuhafar, sem eiga a. m. k. 40% af kröfum, sem matsgerð hefur áhrif á hvort skerðast að einhverju leyti, samkvæmt ákvæðum 79. gr., geta krafist yfirmats.

Yfirmatsmenn skulu dómkvaddir af Hæstarétti.

79. gr.

Þegar verðmæti eigna sveitarfélagsins hefur verið ákveðið, samkvæmt 78. gr., og fyrir liggja fullnægjandi upplýsingar um allar skuldir þess, skal hlutaðeigandi skiptaráðandi gera úthlutunargerð, samkvæmt ákvæðum skiptalaga, og skulu skuldaskil fara fram samkvæmt henni.

Þær kröfur, sem ekki fást greiddar að einhverju leyti eða öllu samkvæmt úthlutunargerðinni, skulu niður falla.

Ákvæði 76. gr. gilda og um skiptaráðanda, sem gerir úthlutunargerð, samkvæmt grein þessari.

80. gr.

Ráðuneytið skal veita sveitarfélagi lán úr Jöfnunarsjóði sveitarfélaga til greiðslu lausra og óveðtryggðra skulda, sem greiðast eiga samkvæmt úthlutunargerð þeirri, sem um ræðir í 79. gr.

81. gr.

Þegar ákveðin hafa verið skuldaskil sveitarfélags, samkvæmt 78. gr. laga þessara, fer um greiðslur á skuldum sveitarfélagsins, sem þá eru til orðnar, og ráðstöfun á eignum þess, svo og aðför eða kyrrsetningu, samkvæmt ákvæðum laga um gjaldprotaskipti eftir því, sem við getur átt, þar til skuldaskilum er lokið.

g. Um sviptingu fjárforræðis og skipun fjárhaldsstjórnar.

82. gr.

Eigi má framkvæma aðför í þeim eignum sveitarfélaga, sem óheimilt er að selja eða veðsetja, samkvæmt 11. gr., og eignir sveitarfélaga verða eigi teknar til gjaldprotaskipta, en ráðherra er heimilt að svipta sveitarstjórn fjárforráðum sveitarfélags og skipa því fjárhaldsstjórn, ef

- a. sveitarstjórn hefur vanrækt fjárhagsskuldbindingar sínar við ríkissjóð eða skuldbindingar, sem ríkissjóður ber ábyrgð á,
- b. skuldaskil og lánveiting úr Jöfnunarsjóði, sbr. 80. gr., hefur eigi nægt til þess að koma fjárhag sveitarfélags á heilbrigðan grundvöll,

- 58 c. sveitarstjórn vanrækir skyldur sínar, samkvæmt 10. gr. A, svo að vandræði
29. marz hljótask af.
Heimilt er sveitarstjórn að höfða mál fyrir dómi til ógildingar úrskurði ráðherra.

83. gr.

Rétt er kröfuhafa á hendur sveitarfélagi, sem gert hefur fjárnám í eignum þess án árangurs, að krefjast þess, að ráðherra svipti sveitarstjórn fjárforráðum sveitarfélags og skipi því fjárhaldsstjórn.

84. gr.

Áður en sveitarstjórn verður svipt fjárforráðum sveitarfélags samkvæmt 82.—83. gr., skal ráðuneytið skora á sveitarstjórn að gera skil á hinum vangreiddu kröfum, og er ráðuneytinu heimilt að veita sveitarstjórn allt að 6 mánaða frest til þess að koma vanskilunum í lag.

85. gr.

Fjárhaldsstjórn sveitarfélags skal skipuð þrem mönnum.

Í hreppum skipar hlutaðeigandi sýslunefnd tvo menn í fjárhaldsstjórn, en ráðherra skipar þriðja manninn, sem jafnframt er formaður fjárhaldsstjórnar.

Í kaupstöðum skipar ráðherra alla fjárhaldsstjórnarmenn, og skulu að jafnaði tveir þeirra vera búsettir í kaupstaðnum. Ráðherra skipar og formann fjárhaldsstjórnar.

86. gr.

Nú hefur ráðherra ákveðið að svipta sveitarstjórn fjárforræði sveitarfélags og fjárhaldsstjórn hefur verið skipuð, samkv. 82.—85. gr., og skal þá ráðuneytið gefa út tilkynningu um það, sem auglýsa skal í Lögbirtingablaðinu, og öðlast ráðstafanir þessar þá gildi þegar í stað.

87. gr.

Á meðan sveitarfélag lýtur fjárhaldsstjórn, samkvæmt 82.—85. gr., má enga greiðslu inna af hendi úr sveitarsjóði, nema með samþykki fjárhaldsstjórnar. Ályktanir sveitarstjórnar, sem hafa kostnað í för með sér, eru ógildar, nema til komi samþykki fjárhaldsstjórnar.

Að öðru leyti fer sveitarstjórn áfram með málefni sveitarfélagsins, á meðan það er undir fjárhaldsstjórn, samkvæmt ákvæðum þessa kafla.

88. gr.

Fjárhaldsstjórn skal rannsaka fjárreiður sveitarfélagsins og allan rekstur þess og gera áætlun um tekjur og gjöld sveitarfélagsins fyrir tiltekið tímabil, sem þó skal eigi vera lengra en eitt og hálft ár. Lok áætlunarinnar skal miða við áramót.

Fjárhagsáætlun þessa skal senda félagsmálaráðuneytinu til staðfestingar, ásamt umsögn sveitarstjórnar.

Eftir að ráðuneytið hefur staðfest áætlunina, gildir hún sem fjárhagsáætlun sveitarfélagsins tiltekið tímabil, sbr. 46. gr. 3. mgr.

Niðurföfnunarnefnd annast niðurföfnun útsvara samkvæmt þessari áætlun.

89. gr.

Reynist fjárhagur sveitarfélags slíkur, sem lýst er í 1. mgr. 67. gr., skal sveitarfélagið tekið til skuldaskila, samkvæmt ákvæðum 78.—81. gr. laga þessara, nema leitað sé nauðasamninga, samkv. ákvæðum 67.—77. gr., með jákvæðum árangri.

Ákvæði 66. gr. skulu og gilda um sveitarfélag, sem sett hefur verið undir fjárhaldsstjórn, samkvæmt ákvæðum þessa kafla.

90. gr.

58

Svipting fjárforræðis og skipun fjárhaldsstjórnar fellur niður eftir ákvörðun ráðuneytisins, þegar telja má, að fjárhagur sveitarfélagsins sé kominn í viðunandi horf. Auglýsing um það skal birt í Lögbirtingablaðinu.

91. gr.

Félagsmálaráðuneytið ákveður þóknun fjárhaldsráðsmanna, sem greiðist úr rikissjóði.

IV. KAFLI

Um sýslufélög.

92. gr.

Hlutverk sýslufélaga er að annast:

- a. eftirlit með öllum fjárreiðum allra hreppa innan sýslufélagsins, endurskoðun og úrskurðun ársreikninga þeirra svo og allra fyrirtækja, sem rekin eru á vegum hreppanna,
- b. umsjón með því, að hreppsnefndirnar starfi yfirleitt í sveitarstjórnarmálum samkvæmt gildandi lögum og reglugerðum,
- c. setningu reglugerða um notkun afrétta, fjallskil, fjárheimtur og smalanir heimalanda á haustum til fjallskila og á vorum til rúnings, svo og að prentaðar séu eigi sjaldnar en 10. hvert ár skrár yfir fjármörk, og einnig hestamörk, þar sem þess þykir þörf,
- d. umsjón og stjórn vegamála, samkvæmt vegalögum, nr. 34/1947, lögum um samþykktir um sýsluvegasjóði, nr. 102/1933, og lögum um samþykktir um akfæra sýslu- og hreppavegi, nr. 38/1919,
- e. afskipti af forðagæzlu, samkvæmt VIII. kafla laga nr. 54/1957, eftirlit samkvæmt lögum um hundahald og varnir gegn sullaveiki, nr. 7/1953, og úrskurðun og greiðslu reikninga, samkvæmt lögum nr. 52/1957, um eyðingu refa og minka,
- f. setningu byggingarsamþykktar fyrir sýsluna, samkvæmt lögum nr. 108/1945,
- g. álitserðir um mál, er varða einstaka hreppa eða sýsluna, enda skal engu slíku máli til lykta ráðið fyrr en álitserðar sýslunefndar hefur verið leitað,
- h. tilnefningu þriggja hreppstjóraefna, þegar skipa skal hreppstjóra. Eru þeir tilnefndir, sem flest atkvæði fá, enda sé hlutfallskosning heimil. Sýslumaður skipar síðan einn hinna tilnefndu manna sem hreppstjóra,
- i. stjórn allra sveitarstjórnarmála, er varða sýsluna í heild, svo og tillögur um hvað eina, sem verða má sýslunni til gagns eða til að afstýra bjargarskorti eða hallæri,
- j. önnur þau störf, er lög og reglugerðir mæla fyrir um.

93. gr.

Í hverju sýslufélagi skal vera sýslunefnd, sem sér um, að hlutverk sýslufélags, samkv. 92. gr., sé rækt, og annast ásamt oddvita sínum öll málefni sýslufélagsins.

94. gr.

Í sýslunefnd eiga sæti, auk sýslumanns, sem er oddviti nefndarinnar, einn sýslunefndarmaður, sem kosinn er í hverju sveitarfélagi, innan sýslufélagsins.

95. gr.

Sýslunefndarmenn skulu kosnir með leynilegum almennum kosningum.

Ákvæði 16.—19. gr. laga þessara gilda, eftir því sem við á, um kosningu sýslunefndarmanna.

58 Við kosningu til sýslunefndar er heimilt að viðhafa framboð. Við slíka kosningu gilda reglur um hlutfallskosningar til sveitarstjórna, eftir því sem við getur átt.

96. gr.

Hver sýslunefndarmaður skal hafa varamann, sem kjósa skal með sama hætti og sýslunefndarmann.

Nú er sýslunefndarmaður forfallaður, svo að hann getur ekki sótt sýslufund, og skal hann þá tilkynna varamanni sínum forföll svo tímanlega, að hann geti sótt fundinn.

97. gr.

Ef sýslunefndarmaður deyr eða fer af öðrum ástæðum úr nefndinni áður en kjörtími hans er liðinn, skal svo fljótt sem við verður komið kjósa mann í nefndina í stað hans, aðeins til þess tíma, er eftir var af kjörtímabilinu. Sama gildir um varasýslunefndarmann.

Nú er hreppi skipt, og falla þá niður umboð sýslunefndarmanns hans og varasýslunefndarmanns. Skal þá þegar kjósa sýslunefndarmann og varasýslunefndarmann í hinum nýju hreppum til loka kjörtímabilsins.

98. gr.

Sýslunefnd skal halda a. m. k. einn fund á ári, samkv. nánari ákvörðun oddvita, þó eigi síðar en 25. júlí, sbr. 59. gr.

Oddviti getur boðað til aukafundar, þegar honum þykir þess þörf, og hann er skyldur til þess, ef helmingur nefndarmanna krefst þess.

Oddviti ákveður fundarstað, hafi nefndin ekki sjálf gert það.

99. gr.

Oddviti stjórnar sýslufundum, og gilda ákvæði 26. og 27. gr. laga þessara um sýslufundi, eftir því sem við á.

Sýslunefndin getur falið hverjum nefndarmanni, er hún vill, ákveðin störf, er hún á að annast, eða kosið nefnd til að leysa þau af hendi eða að starfa að einhverju málefni til undirbúnings milli funda.

Um kosningar á sýslufundum fer samkvæmt ákvæðum 37. gr., eftir því sem við á.

100. gr.

Reikningsár sýslusjóðs er almanaksárið.

101. gr.

Sýslunefnd skal á aðalfundi semja áætlun um tekjur og gjöld sýslusjóðs fyrir yfirstandandi ár. Því, sem á vantar, að tekjur sýslusjóðs hrökkvi fyrir útgjöldum hans, skal jafnað niður á hreppana, að þriðjungi eftir samanlögðu skattmati fasteigna, að þriðjungi eftir tölu verkfærra karlmanna og að þriðjungi eftir samanlagðri fjárhæð skuldlausrar eignar og nettó-tekna samkv. skattskrá, allt í hverjum hreppi fyrir sig.

Gjald það, er þannig kemur í hlut hvers hrepps að greiða, skal greitt sýslumanni úr sveitarsjóði á næsta manntalsþingi.

102. gr.

Oddviti sýslunefndar er féhirðir hennar og reikningshaldari, semur allar skýrslur hennar og reikninga og annast öll bréfavíðskipti á vegum hennar. Hann ávaxtar innstæðufé sýslunnar á öruggan hátt og geymir skuldabréf og annast um aðrar eignir sýslufélagsins.

Oddvita ber að sjá um, að öll störf, sem sýslunefnd á að annast, sbr. 92. gr., 58
sáu tilhlýðilega unnin. 29. marz

103. gr.

Ekkert gjald má greiða úr sýslusjóði, nema heimild sé fyrir því í lögum eða það sé ákveðið af sýslunefndinni.

Allur kostnaður við sýslufundarhald og stjórn sýslumála, þar með talin þóknun til sýslunefndarmanna fyrir fundarsetu, sem skal vera 300 krónur á dag til hvers, auk ferðakostnaðar, greiðist úr sýslusjóði.

104. gr.

Sýslunefnd kys árlega á aðalfundi mann úr sínum hópi til þess að endurskoða ársreikninga sýslusjóðs, sýsluvegasjóðs og annarra þeirra sjóða, sem vera kunna í vörzlum sýslunefndar eða oddvita hennar.

Um endurskoðun þessa gilda ákvæði 56. gr. laga þessara, eftir því sem við á.

105. gr.

Oddviti skal hafa samið reikning um tekjur og gjöld sýslusjóðs fyrir næstliðið ár svo og efnahagsreikning sjóðsins miðað við 31. des. svo tímanlega, að endurskoðun ársreikninganna, sbr. 104. gr., sé lokið fyrir aðalfund sýslunefndar, en á þeim fundi skal sýslunefnd úrskurða reikninginn.

Sama gildir um reikninga sýsluvegasjóðs og annarra þeirra sjóða, sem sýslunefnd hefur umsjón með.

Reikningar sýslusjóðs og sýsluvegasjóðs, ásamt fylgiskjölum og úrskurðum, skulu að loknum aðalfundi sýslunefndar sendir félagsmálaráðuneytinu til staðfestingar.

106. gr.

Sýslunefnd kys á ári hverju mann eða menn úr sínum hópi til þess að endurskoða ársreikninga hreppanna og fyrirtækja rekinna á þeirra vegum, sbr. 58. gr. 2. mgr., og gilda ákvæði 56. gr. laga þessara um þá endurskoðun.

Endurskoðandi skal, ef honum þykir ástæða til, senda hreppsnefndaroddvita athugasemdir sínar, og ber honum að senda svör sín til endurskoðandans svo tímanlega, að þau geti legið fyrir aðalfundi sýslunefndar, þegar reikningurinn verður úrskurðaður.

Oddviti sýslunefndar annast skil til Hagstofu Íslands, svo sem nánar er mælt fyrir í 59. gr.

107. gr.

Nú hefur sýslunefnd samþykkt reglugerð um einhver þau málefni, sem hún hefur heimild til að setja reglugerð um samkvæmt lögum, og skal þá senda ráðherra reglugerðina til staðfestingar.

Slíkar reglugerðir öðlast gildi, þegar ráðherra hefur staðfest þær og þær hafa verið birtar í B-deild Stjórnartíðinda.

108. gr.

Strax að loknum aðalfundi sýslunefndar skal fundargerð, ásamt ársreikningum sýslusjóðs, sýsluvegasjóðs og annarra sjóða í umsjá sýslunnar, gefin út á prenti eða í fjölritun, sem síðan skal senda oddvitum hreppanna svo fljótt sem kostur er í hæfilega mörgum eintökum fyrir íbúa hreppanna. Einnig ber að senda sýslufundargerðina til félagsmálaráðuneytisins.

58

109. gr.

29. marz

Þyki oddvita ályktun nefndarinnar fara fram yfir það, sem hún hefur vald til, eða sé að öðru leyti lögum gagnstæð, eða hún miði til að gera ráðstöfun, sem sýslufélagið geti haft tjón af, eða skorast undan að gegna skyldu, sem hvílir á því, skal honum heimilt að fella ályktunina úr gildi, og ber honum þá að senda ráðherra tafarlaust skýrslu um það. Jafnframt skal hann senda sýslunefndinni eftirrit af skýrslunni. Ráðherra sker úr ágreiningnum.

V. KAFLI

Gildistökuákvæði o. fl.

110. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1962.

Frá sama tíma eru úr gildi felld eftirtalin lagaákvæði:

- Lög nr. 81 23. júní 1936, um sveitarstjórnarkosningar, 1.—8. gr., 17. gr., 3. málsg. 27. gr., 30.—36. gr.
- Lög nr. 90 14. maí 1940, um eftirlit með sveitarfélögum.
- Lög nr. 69 27. júní 1921, um hreppskilaping.
- Sveitarstjórnarlög, nr. 12 31. maí 1927.
- Lög nr. 19 14. febrúar 1951, um sveitarstjóra.
- Tilskipun, 20. apríl 1872, um bæjarstjórn í kaupstaðnum Reykjavík.
- Lög nr. 22 8. okt. 1883, um bæjarstjórn á Akureyri.
- Lög nr. 83/1907, um viðauka við lög um bæjarstjórn í Akureyrarkaupstað.
- Lög nr. 67 14. nóvember 1917, um bæjarstjórn Ísafjarðar, 2.—31. gr.
- Lög nr. 61 28. nóvember 1919, um bæjarstjórn á Seyðisfirði, 3.—29. gr.
- Lög nr. 33 14. júní 1929, um bæjarstjórn í Hafnarfirði, 2.—21. gr.
- Lög nr. 26 22. nóvember 1918, um bæjarstjórn Vestmannaeyja, 3.—33. gr.
- Lög nr. 58 28. nóvember 1919, um breytingar á lögum nr. 30 22. nóvember 1918, um bæjarstjórn á Siglufirði, 2.—34. gr.
- Lög nr. 48 7. maí 1928, um bæjarstjórn í Neskaupstað, 5.—22. gr.
- Lög nr. 45 27. júní 1941, um bæjarstjórn á Akranesi, 5.—23. gr.
- Lög nr. 60 31. október 1944, um bæjarstjórn í Ólafsfirði, 5.—22. gr.
- Lög nr. 57 24. maí 1947, um bæjarstjórn á Sauðárkróki, 4.—21. gr.
- Lög nr. 17 22. marz 1949, um bæjarstjórn í Keflavík, 5.—22. gr.
- Lög nr. 109 30. desember 1949, um bæjarstjórn í Húsavík, 4.—21. gr.
- Lög nr. 30 11. maí 1955, um bæjarstjórn í Kópavogskaupstað, 4.—22. gr.

Gjört að Bessastöðum, 29. marz 1961.

Ásgeir Ásgeirsson.

(L. S.)

Emil Jónsson.